

LAINSÄÄDÄNTÖHANKE YHTEISÖJEN TULOLÄHDEJAON POISTAMISESTA

Yleistä yhteisöjen tulolähdejaon poistamisesta**Taustaa**

Tulolähdejaon pääasiallinen merkitys liittyi alun perin kuntien verotulojen turvaamiseen ja oikean veronsaajakunnan määräytymiseen. Pääomaverouudistuksessa 1990-luvun alussa tulolähdejaon merkitys kunnallisverotuksessa poistui. Sen jälkeen tulolähdejaon tarkoituksena on ennen kaikkea ollut pitää erillään eri verolakien perusteella laskettavat verotettavat tulot.

Kun ero elinkeinoverolain ja tuloverolain mukaisten verotettavan tulon laskentasääntöjen välillä kaventui, väheni tulolähdejaon merkitys edelleen. Tulolähdevalinnan merkittävimmäksi seuraukseksi jäi vahvistetun tappion vähennyskelpoisuus vain siinä tulolähteessä, jossa tappio on syntynyt. Käytännössä tulolähdejako yhteisön verotuksessa merkitsee sitä, että yhteisölle voi esimerkiksi syntyä verotettavaa tuloa elinkeinotulolähteeseen samaan aikaan, kun sillä on vahvistettu, vielä vähentämättä oleva tappio henkilökohtaisessa tulolähteessä. Tappion vähentäminen tulolähteittäin johtaa tällöin verotettavan tulon syntymiseen, vaikka eri tulolähteiden yhteenlaskettu tulos olisi negatiivinen. Jos tappiota tuottaneen tulolähteen toiminta on lakannut eikä uutta voitollista tulosta synny tappion 10 vuoden vähentämisaikana, jää tappio lopullisesti vähentämättä siitä huolimatta, että toinen tulolähde on voitollinen.

Viime vuosien aikana elinkeinoverolakiin tehdyt muutokset ovat kuitenkin jossain määrin kasvattaneet uudelleen tulolähteen merkitystä ja aiheuttaneet tulkintakysymyksiä etenkin yhteisömuotoisten verovelvollisten verotuksessa. Vuonna 2004 säädettiin yhteisön omistamien käyttöomaisuusosakkeiden luovutukset tietyin edellytyksin verovapaiksi (L 717/2004). Tällaisten osakkeiden luovutuksesta syntynyt tappio ei ole vähennyskelpoinen. Käyttöomaisuusosakkeiden luovutusten verovapaus on korostanut käyttöomaisuusosakkeiden ja muiden osakkeiden eroa. Tämä tarkoittaa myös tulolähdekysymyksen korostumista, koska käytännössä sellaiset osakkeet, joita ei lueta käyttöomaisuuteen, ovat useimmiten pitkäaikaisina sijoituksina henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvaa omaisuutta, jolloin niihin sovelletaan tuloverolain säännöksiä. Tuloverolain mukaan osakkeiden luovutuksesta syntyvät voitot ovat veronalaisia ja tappiot rajoitetusti vähennyskelpoisia.

Pääomasijoitustoimintaa harjoittavan osakeyhtiön verotuksessa osakkeiden luovutushinnat ovat veronalaista tuloa ja hankintamenot ovat vähennyskelpoista menoaa. Pääomasijoittajan käsitettä on jouduttu selventämään oikeuskäytännössä. Usein ratkaisuihin on ollut kysymys siitä, onko toiminta elinkeinotoimintana pidettävää pääomasijoitusta vai sellaista arvopapereiden omistamista ja hallintaa, johon sovelletaan tuloverolakia.

Verovuodesta 2014 lähtien yhteisön sekä avoimen ja kommandiittiyhtiön oikeutta vähentää korkomenoja on rajoitettu elinkeinoverolain 18 a §:n säännöksellä (983/2012). Vastaavaa sääntelyä ei sovelleta tuloverolain mukaan verotettavaan toimintaan, joten muun muassa holdingyhtiöiden ja

erilaista kiinteistötoimintaa harjoittavien yhtiöiden verotuksessa voi tulolähdekysymyksellä olla huomattava merkitys korkomenojen vähennyskelpoisuuden kannalta.

Erialaisten arvopapereiden omistamista ja hallitsemista varten perustettujen osakeyhtiöiden verotuksessa raja elinkeinotulolähteen ja henkilökohtaisen tulolähteen välillä kulkee oikeuskäytännön mukaan holdingyhtiöryhmän sisällä. Holdingyhtiöitä, jotka omistavat ja hallinnoivat passiivisesti yksityishenkilön arvopaperiomistuksia, verotetaan tuloverolain mukaan. Toisaalta konsernin emoyhtiöt tai konsernin omistuksia hallinnoivat apuyhtiöt kuuluvat elinkeinoverolain soveltamisalaan. Näiden tyyppitapausten väliin jää joukko erilaisia omistusyhtiöitä, joiden osalta sovellettava laki ratkaistaan tapauskohtaisesti.

Kiinteistön vuokraustoiminnan tuloa on vakiintuneessa oikeuskäytännössä pidetty lähtökohtaisesti henkilökohtaisen tulolähteen tulona, johon sovelletaan tuloverolakia.

Yhteisöön sovellettava laki kytkeytyy myös konserniavustukseen. Konserniavustuslain soveltaminen edellyttää, että konserniavustuksen antaja ja saaja harjoittavat liiketoimintaa. Jos osakeyhtiön tai osuuskunnan toimintaan sovelletaan tuloverolakia, ei yhteisö voi saada tai antaa verotuksessa vähennyskelpoista konserniavustusta.

Laki elinkeinotulon verottamisesta

Uudistuksen pääpiirteet

Pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman mukaan hallituksen tavoitteena on tehdä Suomesta kilpailukykyisempi myös uudistamalla yrittämisen, omistamisen ja investoimisen verotusta. Hallitusohjelman mukaan tappioiden vähentämisoikeutta muutetaan siten, että tulolähteen tappiot voi osakeyhtiössä vähentää muiden tulolähteiden tulosta. Hallitusohjelman kirjaus korvattiin hallituksen budjettineuvotteluissa 31.8. - 1.9.2016 pöytäkirjamerkinnällä, jonka mukaan syksyllä 2016 tuli käynnistää lainvalmisteluhanke tulolähdejaon poistamiseksi osakeyhtiöiltä tuloverolain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain osalta siten, että säännökset olisivat voimassa vuonna 2018.

Tulolähdejaon poistamista valmistelevan lainsäädäntöhankkeen tehtävänä on valmistella tarvittavat säännökset osakeyhtiöiden tulolähdejaon poistamiseksi tuloverolain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain osalta. Lainvalmistelussa on otettava huomioon muutoksen vaikutukset muun muassa verojärjestelmän rakenteeseen, erityismuotoisiin osakeyhtiöihin, tappiontasaukseen, konserniverotukseen, korkorajoitussäännöksiin, luovutusten veronalaisuuteen sekä kansainvälisiin tilanteisiin.

Tulolähdejaon haitallisena pidettyjen vaikutusten poistaminen voidaan toteuttaa usealla vaihtoehtoisella tavalla. Tulolähdejaosta aiheutuviin ongelmiin voidaan pyrkiä vaikuttamaan koskematta itse tulolähdejakoan esimerkiksi siten, että elinkeinotoiminnan käsitettä laajennetaan lisäämällä käsitteeseen tiettyjä toimialoja kuten esimerkiksi kiinteistöliiketoiminta. Tämä vaihtoehto ei ratkaisisi tappioiden tulolähdekohtaista vähentämistä koskevaa kysymystä muiden kuin kyseisen toimialan osalta. Eri tulolähteiden välisen tappiontasauksen salliminen puolestaan poistaisi tappioiden vähentämiseen liittyvän tulolähdejaon ongelman, mutta säilyttäisi tulolähdekohtaisen tuloksenlaskennan. Myös tulolähteiden väliseen rajanvetoon liittyvät tulkintatilanteet säilyisivät. Elinkeinoiminnan

määritelmää voitaisiin myös muuttaa siten, että se kattaisi yhteisöjen kaiken toiminnan. Elinkeinotoiminnan käsite muodostuisi tällöin erilaiseksi eri yritysmuotojen verotuksessa.

Tässä muistiossa on valittu vaihtoehto, jonka mukaan elinkeinoverolakia sovellettaisiin yhteisöjen toimintaan myös silloin, kun niiden toiminta ei täytä elinkeinotoiminnan tunnusmerkkejä. Kun yhteisön verotettavan tulon laskentaan sovellettaisiin elinkeinoverolakia riippumatta yhtiön toiminnan luonteesta, tulolähdejaosta nykyisin aiheutuvat tulkintaongelmat poistuisivat. Yhtiöiden erilaisista toiminnoista aiheutuneet tappiot voitaisiin vähentää toisten toimintojen voitoista. Omaisuuslajien väliseen erotteluun tulolähteen sisällä voisi kuitenkin liittyä edelleen tulkinnallisuutta.

Elinkeinotulolähteen ja henkilökohtaisen tulolähteen välisen jaon poistaminen koskisi lähtökohtaisesti osakeyhtiöiden lisäksi myös muita yhteisöjä, joihin sovelletaan vastaavia yhteisöverotuksen periaatteita. Niistä yhteisöistä, joita muutos ei niiden toiminnan luonteen vuoksi koskisi, säädettäisiin erikseen.

Yhteisöjen elinkeinotoiminnan ja henkilökohtaisen tulolähteen yhdistäminen toteutettaisiin siten, että näiden verovelvollisten toimintaan, lukuun ottamatta maataloutta, sovellettaisiin elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia. Elinkeinotoiminnan käsite sinänsä säilyisi pääasiallisesti ennallaan kiinteistöliiketoimintaa lukuun ottamatta. Muiden verovelvollisten kuin yhteisöjen harjoittamaan toimintaan sovellettaisiin elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia silloin, kun verovelvollinen harjoittaa liike- tai ammattitoimintaa.

Budjettineuvotteluissa tehdyn linjauksen mukaan tulolähdejaon poistaminen koskisi tuloverolain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain nojalla laskettavia tuloja. Yhteisöjen harjoittaman maatalouden tulos laskettaisiin edelleen maatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan ja maatalous muodostaisi oman erillisen tulolähteen. Yhteisön maatalouden tulolähteen tulon määräytyminen eroaa olennaisesti muiden tulolähteiden tulojen laskennasta muun muassa noudatetun kassaperusteiden vuoksi. Maatalouden tulolähteen ja muiden tulolähteiden sovittaminen yhteen vaatisi yhteisöjen maataloustuloa koskevien veroperusteiden uudistamista.

Kiinteistöliiketoiminta

Elinkeinotoiminnan käsite laajentuisi nykytilaan verrattuna siten, että se käsittäisi myös verovelvollisten harjoittaman kiinteistöliiketoiminnan. Elinkeinoverolain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen (172/1967) mukaan kiinteistön vuokraustoimintaa voitiin ennen EVL:n säätämistä pitää elinkeinotoimintana, kun toiminta oli laajaa. EVL:n säätämisen jälkeen vakiintui kuitenkin käytäntö, jonka mukaan kiinteistön vuokraustoiminnan tuloa on pidetty lähtökohtaisesti henkilökohtaisen tulolähteen tulona, johon sovelletaan tuloverolakia.

Korkein hallinto-oikeus katsoi esimerkiksi ratkaisussaan KHO 1978 II 564, että säätiön toiminta ei ollut elinkeinotoimintaa, kun säätiö vuokrasi omistamallaan tonteilla sijaitsevista kymmenessä asuinrakennuksessa olevia 418 asuinhuoneistoa ja viittä taiteilija-ateljeeta. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisussa KHO 1988 B 508 katsottiin, että pörssinoteerattu yhtiö, joka vuokrasi kiinteistöjä ja osakehuoneistoja, ei harjoittanut elinkeinoverolain 1 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoimintaa. Yhtiön vuokrauksesta saama nettovuokratulo oli noin 33 miljoonaa markkaa, osakehuoneistojen hankintahinnat yhteensä noin 362 miljoonaa markkaa ja kokonaispinta-ala 23 650 neliometriä.

Vaikka TVL:n soveltaminen laajaankin vuokraustoimintaan on vakiintunut pääsääntö, on korkein hallinto-oikeus katsonut, että konserniyhteydessä voidaan vuokraustoimintaan soveltaa elinkeinoverolakia (KHO:2014:36). Tapauksessa kiinteistöyhtiön hallitsevia tiloja käytettiin sen emoyhtiön liiketoiminnassa. Yhtiöillä katsottiin olevan liiketoiminnallinen yhteys.

Nykyään yritysten harjoittamaan laajamittaiseen kiinteistöjen ja osakehuoneistojen vuokraukseen liittyy aikaisempaa enemmän liiketoiminnalle ominaisia piirteitä. Laajan kiinteistöomistuksen tehokas vuokraaminen edellyttää yleensä henkilökuntaa. Lisäksi toimintaan liittyy tavallisesti ylläpito-, kehittämis- ja jalostustoimintaa. Toiminta edellyttää usein huomattavia määriä vierasta pääomaa investointien rahoittamiseksi. Toiminta voi käsittää pelkän omistamisen ja vuokraamisen ohella rakentamista, rakennuttamista ja saneeraamista. Tällaiseen toimintaan kuuluvat kiinteistöt muistuttavat käyttötapsansa ja tarkoituksensa suhteen elinkeinotoimintaan kuuluvaa käyttöomaisuutta.

Kun yhteisöjen toimintaan pääsääntöisesti sovellettaisiin elinkeinoverolakia ja niiden toiminta kuuluisi elinkeinotulolähteeseen, olisi etenkin yhteisöjen verotuksessa nykyistä vähemmän perusteita sille, että varsinaista kiinteistöliiketoimintaa käsiteltäisiin muunlaisesta elinkeinotoiminnasta poikkeavalla tavalla. Myöskään elinkeinoverolain perusteluista ei käy ilmi, että tarkoituksena olisi ollut kiinteistöliiketoiminnan käsittely muunlaisesta elinkeinotoiminnasta poikkeavalla tavalla eikä sille löydy muitakaan perusteita. Näistä syistä johtuen kiinteistöliiketoiminta tulisi saattaa samaan asemaan elinkeinotoiminnan tunnusmerkkien täyttymistä arvioitaessa kuin muukin liiketoiminta. Samojen periaatteiden tulisi koskea kiinteistöliiketoimintaa riippumatta siitä, missä yritysmuodossa sitä harjoitetaan.

Elinkeinotoiminnan tunnusmerkkeinä on tavallisesti pidetty muun muassa voiton tavoittelua, toiminnan aktiivisuutta ja suunnitelmallisuutta, toiminnan laajuutta ja jatkuvuutta sekä todellisen taloudellisen riskin olemassaoloa. Laajaa kiinteistöjen tai kiinteistöosakkeiden omistamista ja vuokraamista pidettäisiin tällaisena elinkeinotoiminnan yleiset tunnusmerkit täyttävänä kiinteistöliiketoimintana. Kiinteistöliiketoimintaan liittyy usein myös kiinteistönkehittämistä.

Kiinteistöliiketoiminnan katsominen elinkeinotoiminnaksi ratkaistaisiin verovelvollisen toiminnan luonteen ja kiinteistöjen tosiasiallisen käyttötarkoituksen perusteella. Ratkaisu tehtäisiin toiminnan kokonaisarvioinnin perusteella. Se, että kysymys olisi kiinteistöoikeudellisesti yhdestä kiinteistöstä, ei olisi esteenä liiketoiminta-statukselle, jos toiminta olisi vuokraustoiminnan laajuus huomioon ottaen luonteeltaan liiketoimintaa. Toisaalta muutaman kiinteistön omistaminen silloin, kun ne on vuokrattu pitkällä vuokrasopimuksilla ilman että toiminta edellyttää vuokranantajalta aktiivisuutta, ei olisi luonteeltaan liiketoimintaa.

Uusi omaisuuslaji

Yhteisöjen elinkeinotulolähteeseen luodaan uusi omaisuuslaji ”sijoitusluonteinen omaisuus”. Yhteisön sijoitusluonteinen omaisuus liittyy muuta elinkeino-omaisuutta löyhemmin yhtiön harjoittamaan liiketoimintaan. Tyypillistä on, että se palvelisi sijoitustarkoitusta. Lähtökohtaisesti sijoitusluonteinen omaisuus käsittäisi yhteisöjen sellaiset varat, jotka nykyisin kuuluvat tuloverolain mukaan verotettavaan henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Kysymyksessä olisi ”kaatoluokka”, joka määritelmän mukaan käsittäisi ne varat, jotka eivät sovi EVL-tulolähteen nykyisten omaisuuslajien määritelmiin.

Sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluisivat esimerkiksi osakkaan osakeomistusta passiivisesti hallinnoivan holdingyhtiön omistamat osakkeet, joihin tällä hetkellä sovelletaan tuloverolakia.

Yhteisöjen henkilökohtaisen tulolähteeseen kuuluvan omaisuuden luovutuksesta syntyneiden tappioiden vähennyskelpoisuudesta säädetään nykyisin tuloverolaissa. Omaisuuden luovutuksesta syntynyt tappio vähennetään yhteisön verotuksessa omaisuuden luovutuksesta saadusta voitosta verovuonna ja viitenä sitä seuraavana vuotena sitä mukaa kuin voittoa kertyy. Yhteisöjen henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuulunut omaisuus olisi elinkeinotulolähteessä pääsääntöisesti sijoitusluonteista omaisuutta. Sijoitusluonteisen omaisuuden luovutuksesta syntyneiden tappioiden vähentämiseksi olisi vastaavasti asetettu tiettyjä rajoituksia. Myös konserniavustuslain soveltamisalan laajentuminen aikaisemmasta edellyttää säännöstä, joka estää sijoitusluonteisen omaisuuden luovutustappioiden hyödyntämisen toisten konserniyhtiöiden voitollisten tulosten pienentämiseksi. Verotuksen ennakoitavuuden vaatimuksen kannalta on perusteltua, että aineellisissa säännöksissä määritellään selvästi ja yksiselitteisesti ne edellytykset, joiden vallitessa esimerkiksi tietyn erän vähennyskelpoisuus toteutuu. Veronkiertämistä estävän yleissäännöksen soveltamisala jää tällöin vastaavasti suppeammaksi.

Sijoitusluonteisen omaisuuden luovutuksesta syntyneiden tappioiden vähentämistä rajoitettaisiin elinkeinotulolähteessä osakkeiden, henkilöyhtiöiden yhtiöosuuksien ja kiinteistöomaisuuden osalta. Laaja ja aktiivinen kiinteistöliiketoiminta olisi liiketoimintaa ja tällaiseen toimintaan liittyvät kiinteistöt ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet kuuluisivat käyttöomaisuuteen. Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet olisivat sijoitusluonteista omaisuutta lähinnä silloin, kun verovelvollinen omistaa muutaman huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet tai muita vähäisiä kiinteistökohteita, jotka on esimerkiksi annettu vuokralle ulkopuoliselle vuokralaiselle pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Sijoitusluonteisen omaisuuden luovutustappiota koskeva rajoitus kohdistuisi kiinteistöjen osalta vain tällaisiin sijoitustarkoituksessa omistettuihin kiinteistöihin.

Sijoitusluonteisen omaisuuden perusteella syntyvät juoksevat tulot ja tulon hankkimiseen liittyvät menot olisivat elinkeinotulolähteen tuloja ja menoja, jotka otettaisiin huomioon tulolähteen verotettavaa tuloa laskettaessa.

Sijoitusluonteiseen omaisuuteen luuttaisiin myös sellainen yhteisön omistama omaisuus, jolla ei ole yhteyttä yhteisön tulonhankintaan. Esimerkiksi osakkaan käytössä ilman työsuhde-etua oleva asunto katsottaisiin tällaiseksi omaisuudeksi. Osakkaan yksityiskäytössä olevan omaisuuden tai osakkaan harrastustoimintaa palvelevan omaisuuden hankintamenoa ei ole suoritettu yhtiön tulonhankkimistarkoituksessa. Sen vuoksi tällaisen sijoitusluonteisen omaisuuden hankintameno ja muut siihen liittyvät menot eivät elinkeinoverolain 7 §:n perusteella ole vähennyskelpoisia. Tällaisen omaisuuden hankintamenoista ei voisi tehdä vähennyskelpoisia vuotuisia poistoja. Kun osakas käyttää yhtiön omaisuutta vastikkeetta tai käypää tasoa alemmalla vastikkeella, hänen saamansa etu verotetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 29 §:ssä tarkoitettuna peiteltynä osinkona.

Uudella omaisuuslajilla ei olisi vaikutusta vakiintuneisiin tulkintoihin muiden omaisuuslajien sisällöstä. Elinkeinovalain 12 §:n mukaan käyttöomaisuudeksi katsotaan elinkeinossa pysyvään käyttöön tarkoitettu aineellinen ja aineeton omaisuus. Käyttöomaisuutta on elinkeinossa pysyvään käyttöön tarkoitettu omaisuus, joka palvelee yrityksen elinkeinotoimintaa välittömästi tai välillisesti. Käyttöomaisuusosakkeiden käsite säilyisi pääsääntöisesti ennallaan myös muutoksen jälkeen. Kiinteistöliiketoimintaan kuuluvat kiinteistöt ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet olisivat kuitenkin käyttöomaisuutta. Muutoin sovellettaisiin edelleen aikaisempaa oikeuskäytäntöä, kun ratkaistaan sitä, kuuluvatko osakkeet käyttöomaisuuteen. EVL 6b §:ssä tarkoitettujen verovapaasti luovutettavien

osakkeiden luovutushinta ei ole veronalaista tuloa eikä hankintameno vähennyskelpoista menoa. Tällaisten osakkeiden luovutuksesta syntyneen voiton tai tappion verokohtelu ei muuttuisi nykyisestä.

Rahoitusomaisuutta koskevan nykyisen elinkeinoverolain 9 §:n mukaan rahoitusomaisuutta ovat rahat, pankki- ja tilisaamiset, saamavekselit sekä muut sellaiset rahoitusvarat. Rahoitusomaisuuden määritelmä kirjoitettiin elinkeinoverolakia säädettäessä tarkoituksellisesti väljäksi. Hallituksen esityksessä todetaan rahoitusomaisuuden määritelmän mahdollistavan uusien rahoitusmuotojen ehkä synnyttämien hyödykkeidenkin lukeminen rahoitusomaisuuteen. Tällaisina uusina instrumentteina mainittiin sijoitustodistukset, yritystodistukset, kuntatodistukset, valtion velkasitoumukset, notari-aattisijoitukset sekä pankille annetut sopimusvelat.

Rahoitusomaisuuteen kuuluvat varat voivat olla yritykseen tehtyjä sijoituksia tai sen toiminnan tuloksena yritykseen kertyneitä varoja. Omaisuuden laatu ei ratkaise sitä, milloin omaisuuserä kuuluu rahoitusomaisuuteen. Omaisuuslajia ei ratkaista myöskään yksinomaan talletuksen tai muun vastaavan sijoituksen pitoajan perusteella. Yrityksen kassassa olevat rahat, pankkitalletukset ja lyhytaikaiset saamiset muodostavat perusosan rahoitusomaisuudesta, mutta rahoitusomaisuuteen voi kuulua myös muita vastaavaa tarkoitusta palvelevia omaisuuseriä. Tällaisia varoja voivat olla esimerkiksi osakkeet tai sijoitusrahasto-osuudet, joihin liiketoimintaan tarvittavat varat on tilapäisesti sijoitettu, sekä sellainen omaisuus, joka on saatu suorituksena yrityksen luovuttamasta suoritteesta. Nykyisin henkilökohtaiseen tulolähteeseen sisältyvien rahavarojen osalta jäisi tapauskohtaisen harkinnan varaan, kuuluisivatko ne jossain tapauksessa pikemmin rahoitusomaisuuteen kuin sijoitusluonteiseen omaisuuteen.

Tuloverolaki

Henkilökohtaisessa tulolähteessä vähentämättä olevat tappiot

Yhteisöt ovat voineet vähentää henkilökohtaisessa tulolähteessä syntyneet luovutustappiot vain saman tulolähteen luovutusvoitoista. Jos nämä luovutustappiot saataisiin tulolähdeuudistuksen jälkeen vähentää vain sijoitusluonteisen omaisuuden luovutusvoitoista, säilyisi tilanne muutoksesta huolimatta useimpien verotuksessa ennallaan. Tällainen säännös asettaisi kuitenkin tarpeettomia rajoituksia niille, joiden kiinteistöomaisuutta käsiteltäisiin käyttöomaisuutena elinkeinoverolain 1 §:n muutoksen johdosta. Nämä yritykset eivät lain muutoksen johdosta voisi vähentää aikaisempina vuosina syntyneitä luovutustappioitaan, vaikka niiden omassa toiminnassa ei olisi tapahtunut muutoksia.

Jatkossa eräiden elinkeinotulolähteen sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvien omaisuuserien luovutustappioihin liittyisi vähennysrajoituksia. Henkilökohtaisen tulolähteen luovutustappioiden vähentäminen kaikista elinkeinotoiminnan tuloista ei tällöin olisi perusteltua. Nämä luovutustappiot olisivat vähennettävissä ensisijaisesti sijoitusluonteisen omaisuuden luovutuksesta syntyvistä voitoista. Ellei tällaisia voittoja olisi, voitaisiin luovutustappioita vähentää myös käyttöomaisuusosakkeiden veronalaisista luovutusvoitoista ja käyttöomaisuuskiinteistöjen luovutuksesta syntyneistä voitoista. Näin luovutustappiot olisivat vähennettävissä myös niiden yhteisöjen verotuksessa, joiden harjoittama vuokraustoiminta olisi elinkeinoverolain 1 §:n uuden säännöksen perusteella luonteeltaan kiinteistöliiketoimintaa. Vastaava menettely olisi mahdollista myös muille kiinteistöliiketoimintaa harjoittaville yrityksille.

Henkilökohtaisen tulolähteen tuloa tai tappiota syntyisi jatkossa vain niille yhteisöille, joihin sovelletaan elinkeinoverolain 1 §:n 3 momenttia. Tällaisia yhteisöjä olisivat esimerkiksi asunto-osakeyhtiöt, keskinäiset kiinteistöosakeyhtiöt ja yleishyödylliset yhteisöt. Muiden yhteisöjen verotuksessa ei sovellettaisi tuloverolakia eikä niillä olisi henkilökohtaista tulolähdettä. Viimeksi mainittujen yhteisöjen henkilökohtaisen tulolähteen tappioita koskisi siirtymäsäännös. Vähentämättä oleva muun toiminnan tappio vähennettäisiin tällöin elinkeinotoiminnan tulosta jäljellä olevan tappion vähentämisaajan kuluessa.

Henkilökohtaisen tulolähteen vahvistetut tappiot ovat syntyneet tulonhankkimistoiminnassa ja niiden vähentäminen uuden elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloksesta on tulolähdeuudistuksen tarkoituksen ja periaatteiden mukaista. Käytännössä henkilökohtaisen tulolähteen tappioihin saattaa joskus sisältyä vähäisessä määrin myös muita kuin aidon tulonhankkimistoiminnan tappioita.

Kun myös muun kuin yhteisömuotoisen yrityksen harjoittamaa laajaa kiinteistötoimintaa pidettäisiin elinkeinoverolain 1 §:n 1 momentin voimaan tultua liiketoimintana, olisi myös näiden yritysten mahdollista vähentää vuokraustoiminnasta aikaisemmin vahvistetut tappiot elinkeinotulolähteen tulosta.

Muut verolait

Konserniavustuslaki koskisi jatkossa kaikkia niitä osakeyhtiöitä ja osuuskuntia, joihin sovelletaan elinkeinoverolakia, jolloin konserniavustuksen antajien ja saajien piiri laajenisi huomattavasti nykyisestä. Konserniavustusmahdollisuuden rajaaminen verotettavan tulon laskennassa sovellettavan lain perusteella olisi käytännössä yksinkertainen ratkaisu, joka ei sisältäisi tulkinnallisuutta. Kun osakeyhtiön tai osuuskunnan verotuksessa sovellettaisiin elinkeinoverolakia, ei jouduttaisi erikseen arvioimaan sitä, onko yhtiöllä liiketoimintana pidettävää toimintaa.

Lakia säädettyäessä konserniavustusta perusteltiin muun muassa verotuksen neutraalisuussyillä, koska konsernia pidettiin verotuksellisesti epäedullisena verrattuna tilanteeseen, jossa yrityskokonaisuus muodostuu vain yhdestä yhtiöstä. Tulolähdeuudistuksen jälkeen eri tulolähteiden tulokset voitaisiin yhdistää yhden yhtiön sisällä, joten konserniavustusmahdollisuuden laajeneminen varmistaisi konsernin käsittelyn samalla tavalla yhden yhtiön kokonaisuuden kanssa. Siten esimerkiksi mahdollisuus antaa konserniavustus konserniin kuuluvien kiinteistöyhtiöiden ja liiketoimintayhtiöiden välillä vastaisi konserniavustuksen alkuperäistä tarkoitusta.

Kun sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvien osakkeiden luovutustappiot säädettäisiin elinkeinoverolaissa vähennyskelpoisiksi vain vastaavista luovutusvoitoista, ei näiden osakkeiden luovutustappio kasvattaisi yhtiön verovuoden tappiollisuutta. Säännös rajoittaisi mahdollisuutta käyttää toisen konserniyhtiön liiketoiminnan tulosta vähennettyä konserniavustusta sijoitusluonteisen tappion kattamiseen.

Tulolähteiden yhdistämisen yhteydessä ei muuteta perintö- ja lahjaverolain 55 §:ää eikä tulolähdeuudistuksella ole tarkoitus vaikuttaa sukupolvenvaihdoshuojennusta koskevaan käytäntöön. Jos yhteisö harjoittaa elinkeinotoimintaa, sen osakkeisiin sovellettaisiin huojoennusta samoin edellytyksin kuin nykyisin. Jos toiminta on luonteeltaan muuta kuin elinkeinotoimintaa, huojoennusta ei sovellettaisi.

Säännöskohtaiset perustelut

Laki elinkeinotulon verottamisesta

1§. Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain yleinen soveltamisala ilmaistaisiin pykälän 1 momentissa. Sen mukaan lakia sovelletaan elinkeinotoiminnan tuloksen laskemiseen. Elinkeinotoiminta käsittää liike- ja ammattitoiminnan. Lainkohdan nojalla määräytyisi elinkeinoverolain soveltaminen muihin kuin niihin verovelvollisiin, joihin sovelletaan pykälän 2 momenttia.

Elinkeinotoiminnan käsite laajentuisi käsittämään myös kiinteistöliiketoiminnan. Kiinteistöliiketoiminta saatettaisiin samaan asemaan elinkeinotoiminnan tunnusmerkkien täyttymistä arvioitaessa kuin muukin liiketoiminta ja sitä arvioitaisiin liiketoiminnan yleisten kriteereiden perusteella. Säännös koskisi kaikkien verovelvollisten liiketoiminnan muodossa harjoitettua kiinteistötoimintaa.

Silloin kun kiinteistöjen vuokraustoiminta on laajaa ja aktiivista ja sisältää investointien perusteella liiketoimintariskin, kysymys olisi liiketoiminnasta. Kiinteistöliiketoiminnan katsominen elinkeinotoiminnaksi ratkaistaisiin verovelvollisen toiminnan luonteen ja kiinteistöjen tosiasiallisen käyttötarkoituksen perusteella. Toimintaan liittyvät kiinteistöt ja kiinteistöyhtiöiden osakkeet kuuluisivat tällöin käyttöomaisuuteen.

Säännöksen 2 momentissa säädettäisiin elinkeinoverolain soveltamisesta yhteisöjen harjoittamaan toimintaan. Yhteisöjen verotuksessa sovellettaisiin elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia myös silloin, kun kysymyksessä ei ole 1 momentissa tarkoitettu toiminta eli yhteisö ei harjoita liike-toimintaa. Yhteisöjen koko toiminnan tulos maataloutta lukuun ottamatta laskettaisiin elinkeinoverolain mukaan. Mitä elinkeinoverolaissa säädetään elinkeinotoiminnasta, koskisi yhteisöjen kaikkea toimintaa. Kun muualla verolainsäädännössä viitataan elinkeinotoimintaan, tarkoitetaan sen sijaan 1 momentissa mainittua liike- tai ammattitoimintaa.

Säännöstä sovellettaisiin myös vastaavien ulkomaisten yhteisöjen Suomessa sijaitseviin kiinteisiin toimipaikkoihin.

Yhteisöjen harjoittaman maatalouden tulos laskettaisiin maatilatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan ja maatalous muodostaisi yhteisöjen muusta toiminnasta erillisen tulolähteen.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin niistä yhteisöistä, joihin ei sovellettaisi elinkeinoverolakia 2 momentissa tarkoitettulla tavalla yhteisömuodon perusteella, vaan vain silloin kun ne harjoittavat 1 momentissa tarkoitettua liiketoimintaa.

Säännöksen 2 momentin soveltamisalan ulkopuolelle jäisivät julkisyhteisöt, seurakunnat ja muut uskonnolliset yhteisöt, yliopistot ja ulkomaiset kuolinpesät. Julkisyhteisöillä tarkoitetaan valtiota ja sen laitosta, maakuntaa sekä kuntaa ja kuntayhtymää. Yleishyödyllisen yhteisön tai asunto-osakeyhtiölaissa tarkoitettun asunto-osakeyhtiön taikka keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön toimintaan ei yhteisömuodon perusteella sovellettaisi elinkeinoverolakia. Edellä 2 momentissa säädettyä ei

sovellettaisi myöskään niin sanottuun asunto-osuuskuntaan, jonka toiminta on verrattavissa asunto-osakeyhtiön toimintaan.

Säännöksen 3 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen osalta elinkeinoverolain soveltaminen ratkais-taisiin 1 momentin pääsäännön nojalla. Jos yhteisö harjoittaa elinkeinotoimintaa, siihen sovellettai-siin elinkeinoverolakia kuten nykyäänkin.

Yleishyödyllistä yhteisöä koskee tuloverolain 23 §, jonka mukaan yleishyödyllinen yhteisö on ve-rovelvollinen vain saamastaan elinkeinotulosta sekä kunnalle muuhun kuin yleiseen tai yleishyödylliseen tarkoitukseen käytetyn kiinteistön tai kiinteistön osan tuottamasta tulosta. Yleishyödylliseen yhteisöön sovellettaisiin elinkeinoverolakia pykälän 1 momentin nojalla vain siltä osin, kuin se har-joittaa elinkeinotoimintaa. Laajan kiinteistövuokrauksen käsitteleminen 1 momentissa tarkoitettuna liiketoimintana merkitsee sitä, että yleishyödyllisen yhteisön harjoittamaan kiinteistöliiketoimintaan sovellettaisiin nykyisestä käytännöstä poiketen elinkeinoverolakia. Silloin kun vuokraustoiminta on yhteisön yleishyödyllistä toimintaa tai kiinteistöjä käytetään yleiseen tarkoitukseen, toimintaa ei pidettäisi elinkeinotoimintana.

Asunto-osakeyhtiölain 1 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun asunto-osakeyhtiöön ja saman lain 28 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun keskinäiseen kiinteistöyhtiöön ei sovellettaisi elinkeinoverolakia yhtiömuotonsa perusteella. Jos keskinäinen kiinteistöosakeyhtiö kuitenkin harjoittaa elinkeinotoimintaa, siihen so-vellettaisiin elinkeinoverolakia. Muut osakeyhtiöt, joihin asunto-osakeyhtiölain 28 luvun mukaan voidaan soveltaa mainitun lain säännöksiä, kuuluisivat lain soveltamisalan piiriin yhtiömuotonsa perusteella. Sellaiset asunto-osuuskunnat, joiden toiminta vastaa asunto-osakeyhtiön toimintaa, rin-nastettaisiin elinkeinoverolakia sovellettaessa asunto-osakeyhtiöihin.

2§. Pääsäännön mukaan verovelvollisen liike- ja ammattitoiminta muodostaisi yhden elinkeinotoi-minnan tulolähteen kuten nykyisin. Pykälän 2 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen harjoittama elinkeinotoiminta ja nykyisin tuloverolain nojalla verotettava muu toiminta muodostaisi yhden tulo-lähteen, elinkeinotoiminnan tulolähteen. Tulolähde olisi elinkeinotoiminnan tulolähde myös siinä tapauksessa, että yhteisö ei harjoita lainkaan varsinaista liiketoimintaa.

Oikeuskäytännössä yhtymän tulo-osuuden tulolähteen on osakkaan verotuksessa katsottu määräyty-vän yhtymän tulolähteen perusteella. Kun osakkaana olevan yhteisön verotuksessa ei enää olisi henkilökohtaista tulolähdettä, verotettaisiin yhteisön saamat yhtymän tulo-osuudet elinkeinotuloläh-teen tulona myös silloin, kun tulo olisi syntynyt yhtymän henkilökohtaisessa tulolähteessä.

5§. Veronalaisten tulojen luetteloon lisättäisiin sijoitusluonteisen omaisuuden luovutushinnat ja muut vastikkeet. Tuloverolain mukaan veronalaista tuloa ei ole esinevahingon tai muun siihen rin-nastettavan vahingon johdosta saatu vakuutuskorvaus, jollei sitä ole saatu veronalaisen tulon sijaan. Elinkeinotulolähteeseen kuuluvasta sijoitusluonteisesta omaisuudesta saatavat vakuutuskorvaukset olisivat elinkeinoverolain yleisten periaatteiden mukaisesti veronalaista tuloa. Tämä merkitsisi muu-tosta esimerkiksi sellaisten sijoitusluonteiseen omaisuuteen luettavien rakennusten osalta, joihin nykyisin sovelletaan tuloverolain säännöksiä.

Pykälän 5-kohdan mukaan veronalaista tuloa olisi myös sijoitusluonteisesta omaisuudesta saadut voitot. Säännös koskisi esimerkiksi erilaisten sijoitusluonteiseen omaisuuteen mahdollisesti kuulu-vien saamisten ja muiden sijoitusinstrumenttien tuottoja.

Lisäksi säännöstä täydennettäisiin lisäämällä myös rahoitusomaisuuden luovutushinnat veronalaisen luovutushintojen luetteloon. Rahoitusomaisuuteen saattaa kuulua esimerkiksi osakkeita, joiden luovutushinnat ovat veronalaista tuloa jo yleistä tulon veronalaisuutta koskevan säännöksen perusteella. Kyse olisi selventävästä lisäyksestä, joka ei muuttaisi nykyistä tilannetta.

7§. Pykälään lisätään uusi 2 momentti, joka koskisi hankintamenon vähentämistä silloin, kun yhteisö luovuttaa sellaista sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvaa omaisuutta, jota ei ole käytetty yhteisön tulonhankkimistarkoituksessa. Pykälän 1 momentin pääsäännön mukaan vähennyskelpoisia ovat ainoastaan tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset. Osakkaan yksityiskäytössä olevan omaisuuden tai osakkaan harrastustoimintaa palvelevan omaisuuden hankintamenoa ei ole suoritettu yhtiön tulonhankkimistarkoituksessa. Koska elinkeinoverolain mukaan kaikki tulo on laajasti veronalaista, olisi myös tällaisen omaisuuden luovutuksesta saatu luovutushinta veronalaista tuloa. Tämän vuoksi omaisuutta luovutettaessa hankintamenoa tulisi saada vastaavasti vähentää. Hankintamenon vähennyskelpoisuudesta omaisuuden luovutuksen yhteydessä säädettäisiin erikseen pykälän toisessa momentissa. Jos hankintameno on suurempi kuin omaisuuden luovutushinnaksi katsottava määrä, vähennyskelpoisuus olisi rajoitettu 42a§:ssä säädetyllä tavalla luovutushintaa vastaavaan määrään. Käytännössä muuta tarkoitusta kuin tulonhankkimista palvelevan omaisuuden luovutusvoitto olisi yhteisön veronalaista tuloa, mutta luovutustappio ei olisi vähennyskelpoinen.

8§. Vähennyskelpoisten menojen luetteloon lisätään sijoitusluonteisen omaisuuden hankintamenot. Ne ovat kuitenkin vähennyskelpoisia vain 8a§:ssä ja 42a§:ssä säädetyin rajoituksin.

Lisäksi säännöstä täydennettäisiin lisäämällä myös rahoitusomaisuuden hankintamenot vähennyskelpoisten hankintamenojen luetteloon. Rahoitusomaisuuteen on saattanut kuulua esimerkiksi osakkeita, joiden hankintamenoa on käsitelty vähennyskelpoisena menona ja luovutushintaa veronalaistena tulona. Kyse olisi selventävästä lisäyksestä, joka ei muuttaisi nykyistä tilannetta.

8a§. Sijoitusluonteisen omaisuuden luovutuksesta syntyneiden tappioiden vähentämiseen liittyisi tiettyjä rajoituksia. Tappioiden vähentämistä rajoitettaisiin elinkeinotulolähteessä osakkeiden, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiöosuuksien ja kiinteistöomaisuuden osalta. Sijoitusluonteisesta omaisuudesta olisi kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden osalta kysymys lähinnä silloin, kun verovelvollinen omistaa muutaman huoneiston hallintaan oikeuttavat osakkeet tai muita vähäisiä kiinteistökohteita, jotka on esimerkiksi annettu vuokralle ulkopuoliselle vuokralaiselle pitkäaikaisella vuokrasopimuksella. Sijoitusluonteisen omaisuuden luovutustappiota koskeva rajoitus kohdistuisi kiinteistöomistuksen osalta vain tällaisiin varojen sijoitustarkoituksessa omistettuihin kohteisiin.

Luovutuksesta syntyneet tappiot saataisiin vähentää sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvien osakkeiden, yhtiöosuuksien tai kiinteistöjen luovutuksesta syntyneistä voitoista verovuonna ja viitenä seuraavana verovuonna.

9§. Rahoitusomaisuuden määritelmää tarkennettaisiin siten, että se vastaisi entistä paremmin yritysten rahavarojen käsitettä.

Rahoitusomaisuutta koskevan nykyisen elinkeinoverolain 9 §:n mukaan rahoitusomaisuutta ovat rahat, pankki- ja tilisaamiset, saamavekselit sekä muut sellaiset rahoitusvarat. Yritysten toiminnassa on tavallista, että rahavaroja sijoitetaan toistaiseksi erilaisiin sijoitusinstrumentteihin. Lain 9 §:ssä mainitut esimerkit rahoitusomaisuudesta eivät enää kaikilta osin vastaa nykyhetken tilannetta. Lain-

kohdan sanamuoto muutettaisiin väljemmäksi siten, että nykyistä esimerkkiluetteloä supistettaisiin. Näin myös lainsäätäjän alkuperäinen tavoite uusien rahoitusmuotojen huomioon ottamisen mahdollistamisesta toteutuisi aikaisempaa paremmin.

Myös yhteisöjen henkilökohtaiseen tulolähteeseen on toisinaan luettu esimerkiksi talletuksia. Kun yhteisöihin ehdotetaan sovellettavaksi elinkeinoverolakia eikä niillä enää olisi henkilökohtaista tulolähdettä, voisi osa aikaisemmin henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluneista rahoitusvaroista olla tarkoituksensa perusteella rahoitusomaisuutta. Tällaisia varoja voisivat olla esimerkiksi talletukset, julkisesti noteeratut osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet.

Yhteisöllä olevat saamiset kuuluvat tavallisesti rahoitusomaisuuteen. Poikkeuksena ovat henkilöosakkailta olevat saamiset, jotka on luettu henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Tällaiset osakaslainat eivät jatkossakaan kuuluisi rahoitusomaisuuteen, vaan ne olisivat sijoitusluonteista omaisuutta.

Tarkennettu rahoitusomaisuuden määrittely koskisi kaikkia elinkeinoverolain nojalla verotettavia verovelvollisia.

12a§. Lisätään uusi pykälä, jossa säädettäisiin yhteisöjen elinkeinotoiminnan tulolähteen uudesta omaisuuslajista. Sijoitusluonteisen omaisuuden määritelmän mukaan se käsittäisi yhteisön sellaiset varat, jotka eivät ole elinkeinotoiminnan perinteisiin omaisuuslajeihin kuuluvaa omaisuutta.

Lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen verotuksessa elinkeinoverolakia sovellettaisiin vain niiden harjoittamaan liiketoimintaan. Uusi 12a§ ei koskisi näitä yhteisöjä. Tällaisilla yhteisöillä ei olisi sijoitusluonteista omaisuutta, vaan omaisuus, joka ei kuulu liiketoiminnan rahoitus-, vaihtotai käyttöomaisuuteen, olisi nykyiseen tapaan henkilökohtaiseen tulolähteeseen kuuluvaa omaisuutta.

Lähtökohtaisesti uusi omaisuuslaji käsittäisi sen omaisuuden, jonka nykyisessä verotus- ja oikeuskäytännössä katsotaan kuuluvan yhteisön tuloverolain mukaan verotettavaan henkilökohtaiseen tulolähteeseen. Kun yhteisöjen elinkeinotulolähde ja muun toiminnan tulolähde yhdistyisivät, tulisi jälkimmäisen tulolähteen omaisuuseriä kuitenkin arvioida ottaen huomioon elinkeinotulolähteen eri omaisuuslajien määritelmät. Jos henkilökohtaiseen tulolähteeseen sisältyy eriä, jotka luonteeltaan vastaavat pikemmin rahoitus-, käyttö- tai vaihto-omaisuutta, niitä ei käsiteltäisi sijoitusluonteisena omaisuutena.

Elinkeinoverolain nykyisiin omaisuuslajeihin tulee lukea vain sellaista omaisuutta, joka täyttää omaisuuslajin laissa säädetyn määritelmän. Nykyisin yhteisöjen henkilökohtaiseen tulolähteeseen voi kuulua tarkoitukseltaan ja ominaisuuksiltaan hyvinkin erilaisia varoja. Tämän vuoksi uuden omaisuuslajin olisi tarkoitus toimia eräänlaisena kaatoluokkana, johon voitaisiin lukea yhteisön kaikki sellainen omaisuus, joka ei täytä elinkeinotulolähteen muiden omaisuuslajien laissa säädettyjä edellytyksiä.

Yhteisön sijoitusluonteinen omaisuus liittyisi varsinaista elinkeino-omaisuutta löyhemmin yhtiön harjoittamaan liiketoimintaan. Esimerkiksi sijoitustarkoituksessa hankittu kiinteistö, joka on pysyvästi vuokrattu ulkopuoliselle vuokralaiselle, kuuluisi jatkossa sijoitusluonteiseen omaisuuteen. Sen sijaan elinkeinotoimintana käsiteltävään kiinteistöliiketoimintaan kuuluvat kiinteistöt olisivat käyttöomaisuutta. Oikeuskäytännössä on vakiintuneesti katsottu, että kiinteistö voi säilyttää käyttöomaisuusluonteensa jonkin aikaa vielä elinkeinokäytön päätyttyä. Vastaavasti yhteisön elinkeinotoimin-

nan käytössä ollut kiinteistö, joka elinkeinokäytön päätyttyä annetaan vuokralle, ei välittömästi siirtyisi sijoitusluonteiseen omaisuuteen.

Osakkaan osakeomistusta passiivisesti hallinnoivan holdingyhtiön omistamat osakkeet, joihin tällä hetkellä sovelletaan tuloverolakia, kuuluisivat sijoitusluonteiseen omaisuuteen.

Jos osakkaan yksityiskäyttöä palveleva hyödyke on juridisesti yhtiön omistuksessa, se luettaisiin yhtiön elinkeinotulolähteessä sijoitusluonteisen omaisuuden ryhmään. Sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluisi esimerkiksi osakkaan käytössä oleva asunto silloin, kun kysymyksessä ei ole työsuhte-etu. Osakkaan yksityiskäytössä olevan omaisuuden tai osakkaan harrastustoimintaa palvelevan omaisuuden hankintamenoa ei ole suoritettu yhtiön tulonhankkimistarkoituksessa, joten tällaisesta omaisuudesta aiheutuvat menot eivät sen vuoksi ole vähennyskelpoisia.

Raha-, vakuutus- ja eläkelaitoksilla ei nykyisin yleensä ole henkilökohtaisen tulolähteen omaisuutta. Vastaavasti niillä ei käytännössä myöskään olisi sijoitusluonteista omaisuutta. Raha-, vakuutus- ja eläkelaitosten varojen sijoittamiseksi tai sijoitusten turvaamiseksi hankittu omaisuus kuuluisi elinkeinoverolain 9 §:ssä tarkoitettuun sijoitusomaisuuteen kuten nykyisin. Elinkeinoverolain uusi omaisuuslaji ei muuttaisi sijoitusomaisuuteen luettavien varojen käsittelyä verotuksessa.

14§. Sijoitusluonteisen omaisuuden hankintameno määriteltäisiin samalla tavalla kuin muiden omaisuuslajien hankintameno.

Kirjanpitolain 4 luvun 5 §:n mukaan hankintamenoon luetaan hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta aiheutuneet välittömät menot (1620/2015). Kirjanpitolakiin tehtiin lailla 1620/2015 sanamuodollinen tarkistus, jossa laissa aikaisemmin käytetty termi ”muuttuvat menot” korvattiin käsitteellä ”välittömät menot”. Käsitteen ”välittömät menot” katsottiin vastaavan paremmin EU:n parlamentin ja neuvoston tilipäätösdirektiivin (2013/34/EU) tekstiä ja olevan yleiskielisenä ymmärrettävämpi. Jotta elinkeinoverolain ja kirjanpitolainsäädännön välille ei jäisi tarpeetonta eroa, tehtäisiin vastaava sanamuodollinen tarkistus elinkeinoverolain hankintamenoa määritelmään.

16§. Sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvat saamiset ovat tavallisesti tuloverolain 53 a §:ssä tarkoitettuja osakaslainoja. Yhtiön henkilöosakkailta olevat osakassaamiset palvelevat yleensä lähinnä osakkaiden tarpeita eivätkä ne liity yhtiön tulonhankkimiseen. Tällaiset saamiset osakkailta kuuluisivat siten sijoitusluonteiseen omaisuuteen eivätkä niiden menetykset olisi yhtiön tulosta vähennyskelpoisia. Vähennyskelvottomuudesta säädettäisiin selvyyden vuoksi erikseen 16 §:ssä.

17§. Sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvat saamiset olisivat yleensä henkilöosakkailta olevia lainasaamisia, joiden menetykset on säädetty 16 §:ssä vähennyskelvottomiksi. Muiden sijoitusluonteiseen omaisuuteen mahdollisesti sisältyvien saamisten ja rahavarojen lopullinen menetys olisi vähennyskelpoinen.

42a§. Yhteisön tulonhankkimistoiminnassa käytetyn sijoitusluonteisen omaisuuden hankintameno jaksotettaisiin säännöksen 1 momentin mukaan samalla tavalla kuin vastaavan käyttöomaisuushyödykkeen hankintameno. Kuluvan omaisuuden hankintameno vähennettäisiin vuotuisin poistoin soveltaen käyttöomaisuuden hankintamenoa koskevia poistoprosentteja. Kulumattoman omaisuuden hankintameno saataisiin vähentää, kun omaisuus luovutetaan tai menetetään. Osakkeiden, henkilöyhtiöiden yhtiöosuuksien ja kiinteistöjen luovutuksessa syntyneiden tappioiden vähentämiseen sovellettaisiin kuitenkin 8a§:n säännöstä. Jos luovutuksessa syntyy tappio, saataisiin luovutus-

hinnan ylittävä osa hankintamenosta vähentää vain vastaavan sijoitusluonteisen omaisuuden luovutuksesta syntyvästä voitosta. Rajoitussäännös koskisi myös omaisuuden menetyksiä.

Säännöksen 2 momentti koskee muussa kuin tulonhankkimistarkoituksessa käytetyn sijoitusluonteisen omaisuuden hankintamenon vähentämistä omaisuutta luovutettaessa. Esimerkiksi osakkaan yksityiskäytössä olevan omaisuuden hankintameno ei olisi vähennyskelpoinen vuotuisina poistoina. Lain 7§:n 2 momentin perusteella hankintameno voisi kuitenkin olla vähennyskelpoinen omaisuuden luovutuksen yhteydessä. Omaisuutta luovutettaessa hankintamenoa saataisiin vähentää enintään luovutushintaa vastaavasti. Käytännössä siis muuta tarkoitusta kuin tulonhankkimista palvelevan omaisuuden luovutusvoitto olisi yhteisön veronalaista tuloa, mutta luovutustappio ei olisi vähennyskelpoinen.

51§. Sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluva hyödyke siirrettäisiin toiseen omaisuuslajiin omaisuuden hankintamenon poistamatta olevasta määrästä samalla tavalla kuin käyttöomaisuushyödykkeet. Jos kysymyksessä on sellainen omaisuus, jota ei ole käytetty yhteisön tulonhankkimistarkoituksessa, vaan se on ollut esimerkiksi osakkaan yksityiskäytössä, siirto tapahtuisi kuitenkin alkupe räisestä hankintamenosta tai sitä alemmasta käyvästä arvosta. Yksityiskäytössä tapahtunut arvonalentuminen ei olisi vähennyskelpoinen elinkeinotoiminnan tulosta.

51d§. Omistetun yhtiön purkamista käsitellään verotuksessa samalla tavoin kuin sen osakkeiden luovutusta. Jako-osuuden saaminen puretusta yhtiöstä rinnastetaan osakkeista saatuun luovutushintaan. Purkautumisen yhteydessä sovelletaan osakkeiden ja yhtiöosuuksien luovutusta koskevia säännöksiä. Jos purkautuvan yhtiön osakkeet tai henkilöyhtiön yhtiöosuus kuuluvat yhteisön sijoitusluonteiseen omaisuuteen ja niiden hankintameno ylittää purkautuvasta yhtiöstä saadun jako-osan määrän, vähennettäisiin ylittävä osa hankintamenosta samalla tavalla kuin luovutuksesta syntynyt tappio. Jako-osan ylittävä määrä hankintamenosta olisi vähennyskelpoinen sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvien osakkeiden, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiöosuuksien ja kiinteistöjen luovutuksesta syntyneestä voitosta tai purkautumisessa syntyneestä voitosta.

Lisäksi säännöstä täydennettäisiin lisäämällä siihen maininta myös rahoitusomaisuuden luovutushinnasta. Lisäys ei muuttaisi nykyistä käytäntöä.

53§. Kun yhteisöön sovellettaisiin lain 1 §:n 2 momenttia, sen omistamat kiinteistöt ja muut hyödykkeet olisivat elinkeinotulolähteen omaisuutta. Poikkeuksen muodostaisivat maatalouskiinteistöt ja hyödykkeet, jotka kuuluisivat maatalouden tulolähteeseen. Muiden elinkeinoverolain soveltamisalaan kuuluvien verovelvollisten omistamat kiinteistöt ja muut hyödykkeet kuuluisivat elinkeinotulolähteeseen samoin perustein kuin nykyäänkin eli silloin, kun niitä käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoimintaa edistäviin tarkoituksiin.

Tuloverolaki

120§. Muun kuin elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappion vähentämistä koskevan säännöksen soveltamisala muuttuisi yhteisöjen osalta siten, että säännös ei koskisi elinkeinoverolain 1§:n 2 momentissa tarkoitettuja yhteisöjä, joiden verotuksessa ei enää sovellettaisi tuloverolakia. Muun toiminnan tuloa ja tappiota syntyisi vain elinkeinoverolain 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen verotuksessa.

Siirtymäsäännökset

50§. Niiden yhteisöjen verotuksessa, joihin ei muutoksen jälkeen sovellettaisi tuloverolakia, vähennettäisiin henkilökohtaisen tulolähteen vähentämättä olevat luovutustappiot ensisijaisesti sijoitusluonteisen omaisuuden luovutuksesta syntyneestä voitosta. Siltä osin kuin se ei olisi mahdollista, luovutustappio vähennettäisiin käyttöomaisuuteen kuuluvien muiden kuin verovapaasti luovutettavien osakkeiden tai kiinteistöjen luovutuksesta syntyneestä voitosta. Siirtymäsäännös koskisi sellaisia yhteisöjä, joihin sovellettaisiin uutta elinkeinoverolain 1 §:n 2 momenttia. Niiden yhteisöjen verotuksessa, joihin elinkeinoverolakia sovelletaan vain silloin, kun yhteisöt harjoittavat liiketoimintaa, luovutustappiot vähennettäisiin entiseen tapaan henkilökohtaisessa tulolähteessä syntyvistä luovutusvoitoista. Koska kiinteistöliiketoimintaa pidettäisiin elinkeinoverolain 1 §:n 1 momentin muutoksen voimaantultua elinkeinotoimintana, voisivat myös muut kuin yhteisömuotoiset tätä toimintaa harjoittavat verovelvolliset vähentää ennen lain voimaan tuloa syntyneet luovutustappiot elinkeinotulolähteessä.

Siirtymäsäännöksellä ei olisi vaikutusta luovutustappioiden vähentämiselle säädettyyn aikaan. Luovutustappio voitaisiin vähentää sitä mukaa kuin voittoa syntyy 50 §:n 1 momentissa tarkoitettuna aikana eli viitenä verovuonna luovutustappion syntymisen jälkeen.

120§. Ne yhteisöt, joihin ei enää sovellettaisi tuloverolakia, voisivat vähentää vielä vähentämättä olevan muun toiminnan tappion elinkeinotulolähteen tulosta. Siirtymäsäännös koskisi yhteisöjä, joihin sovellettaisiin uutta elinkeinoverolain 1 §:n 2 momenttia, ja niitä verovelvollisia, joihin sovellettaisiin edellä mainitun pykälän 1 momentin kiinteistöliiketoimintaa koskevaa säännöstä.

Vahvistetut tappiot vähennettäisiin elinkeinotoiminnan tulosta 120 §:n 1 momentissa säädettyinä aikana eli tappiovuotta seuraavan 10 verovuoden aikana. Tappiot vähennettäisiin syntymisjärjestyksessä sitä mukaa kuin tuloa syntyy. Jos verovelvollisella on vähentämättömiä vahvistettuja tappioita samalta verovuodelta sekä elinkeinotoiminnan tulolähteessä että henkilökohtaisessa tulolähteessä, vähennettäisiin elinkeinotoiminnan tappio ennen muun toiminnan tappiota.

Konserniavustuslaki

2§. Konserniavustuslakia sovellettaisiin kaikkiin niihin osakeyhtiöihin ja osuuskuntiin, joiden verotettava tulo määräytyy elinkeinoverolain mukaan. Tällaiset osakeyhtiöt ja osuuskunnat voisivat antaa ja vastaanottaa konserniavustuksen, jos muut konserniavustuslaissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Konserniavustuksen piiriin tulisivat muun muassa kiinteistöliiketoimintaa harjoittavat ja osakeomistuksia hallinnoivat yhtiöt, jotka nykyään eivät voi antaa tai saada konserniavustusta. Asunto-osakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöyhtiöt, joihin sovellettaisiin tuloverolakia, eivät jatkossakaan voisi antaa tai saada konserniavustusta.

Säännösluonnokset

Laki elinkeinotulon verottamisesta

1§

1 mom

Elinkeinotoiminnan tulos lasketaan tuloverotusta toimitettaessa tässä laissa säädetyllä tavalla. Elinkeinotoiminnalla tarkoitetaan liike- ja ammattitoimintaa, *mukaan luettuna kiinteistöliiketoiminta.*

2 mom. (uusi)

Tuloverolain (1535/1992) 3 §:ssä tarkoitetun yhteisön harjoittaman muun toiminnan kuin maatalouden tulos lasketaan 3 momentissa säädetyin poikkeuksin tässä laissa säädetyllä tavalla ja toimintaan sovelletaan mitä tässä laissa säädetään elinkeinotoiminnasta.

3 mom. (uusi)

Edellä 2 momentissa säädettyä ei sovelleta julkisyhteisön, seurakunnan tai muun uskonnollisen yhteisön, yliopiston, ulkomaisen kuolinpesän, tuloverolain 22 §:ssä tarkoitetun yleishyödyllisen yhteisön eikä asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 1 luvun 2 §:ssä tarkoitetun asunto-osakeyhtiön tai 28 luvun 2 §:ssä tarkoitetun keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön toimintaan. Edellä 2 momentissa säädettyä ei sovelleta myöskään sellaisen osuuskunnan toimintaan, joka on verrattavissa asunto-osakeyhtiöön.

2§

1 mom (ennallaan)

Verovelvollisen harjoittama liike- ja ammattitoiminta muodostaa elinkeinotoiminnan tulolähteen.

2 mom. (uusi)

Edellä 1 §:n 2 momentissa tarkoitettujen yhteisöjen harjoittama toiminta maataloutta lukuun ottamatta muodostaa elinkeinotoiminnan tulolähteen.

5§

Edellä 4 §:ssä tarkoitettuja veronalaisia elinkeinotuloja ovat muun ohessa:

- 1) *rahoitus-, vaihto-, sijoitus-, käyttö- ja sijoitusluonteisesta omaisuudesta sekä muista elinkeinossa käytetyistä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä saadut luovutushinnat ja muut vastikkeet ...*
- 5) *rahoitusomaisuudesta ja sijoitusluonteisesta omaisuudesta saadut voitot*

7§

1 mom (ennallaan)

Vähennyskelpoisia ovat elinkeinotoiminnassa tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset.

2 mom (uusi) Jäljempänä 12a §:ssä tarkoitettuun sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvan muun kuin tulonhankkimistarkoituksessa käytettävän hyödykkeen hankintameno on kuitenkin vähennyskelpoinen 42a §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla.

8§

Edellä 7§:ssä tarkoitettuja vähennyskelpoisia menoja ovat muun ohessa:

- 1) *rahoitusomaisuuden, vaihto-omaisuuden, sijoitusomaisuuden ja sijoitusluonteisen omaisuuden hankintamenot 8a§:ssä ja 42a§:ssä säädetyin poikkeuksin, sekä 5 §:n 6 kohdassa tarkoitettu sijoitusomaisuuden arvonkorotus*

8a§ (uusi)

Sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvan osakkeen, avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiöosuuden ja kiinteistön luovutuksesta syntynyt tappio on vähennyskelpoinen vain sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvien osakkeiden, yhtiöosuuksien tai kiinteän omaisuuden luovutuksesta syntyneistä veronalaisista voitoista verovuonna ja viitenä seuraavana verovuonna.

9§

Rahoitusomaisuutta ovat rahat, saamiset ja muut sellaiset rahoitusvarat.

12a§ (uusi)

Sijoitusluonteista omaisuutta ovat 1 §:n 2 momentissa tarkoitettun yhteisön toimintaan kuuluvat varat, joita ei ole luettava elinkeinotoiminnan rahoitus-, vaihto-, sijoitus- tai käyttöomaisuuteen.

14§

Vaihto-, sijoitus-, käyttö- ja *sijoitusluonteisen omaisuuden* hankintameno on hyödykkeen hankinnasta ja valmistuksesta johtuneiden *välittömien* menojen määrä. Hankintamenoon luetaan lisäksi ...

15§

Perintönä, lahjana tai muulla niihin verrattavalla saannolla vastikkeetta saadun rahoitus-, vaihto-, sijoitus-, käyttö- tai *sijoitusluonteisen omaisuuden* vähennyskelpoiseksi hankintamenoksi katsotaan...

16§

Tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja eivät ole:

11) sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuuluvien osakassaamisten menetykset

17§

Edellä 7 §:ssä tarkoitettuja vähennyskelpoisia menetyksiä ovat tämän momentin 2 ja 3 kohdan osalta 16 §:ssä säädetyin poikkeuksin muun ohessa:

 2) myyntisaamisten arvonalenemiset, muun rahoitusomaisuuden lopullisiksi todetut arvonalenemiset sekä sijoitusluonteisen omaisuuden lopullisiksi todetut arvonalenemiset.

3 luku. Käyttöomaisuuden ja sijoitusluonteisen omaisuuden hankintamenon jaksottaminen

42a§ (uusi)

Sijoitusluonteisen omaisuuden hankintamenon jaksottamiseen sovelletaan mitä 30-41 §§:ssä säädetään käyttöomaisuudesta. Maa-alueen, arvopaperin ja muun kulumattoman omaisuuden veronalaiset luovutushinnat ja muut vastikkeet tuloutetaan ja hankintameno tai sen vähennyskelpoinen osa poistetaan 8a§:ssä säädetyin poikkeuksin sinä verovuonna, jona omaisuus on luovutettu, tuhoutunut, vahingoittunut tai lopullisesti menetetty.

Edellä 7 §:n 2 momentissa tarkoitettun omaisuuden hankintameno saadaan 1 momentista poiketen vähentää sinä verovuonna, jona omaisuus on luovutettu. Vähennyskelpoista on tällöin kuitenkin enintään veronalaista luovutushintaa vastaava määrä.

51§ Hyödyke siirretään elinkeinotulolähteessä omaisuuslajista toiseen seuraavasti:

 3) käyttöomaisuudesta tai sijoitusluonteisesta omaisuudesta hankintamenon verotuksessa poistamatta olevaa osaa vastaavasta määrästä. Jos sijoitusluonteiseen omaisuuteen kuulunutta hyödykettä ei ole käytetty tulonhankkimistarkoituksessa, siirretään hyödyke toiseen omaisuuslajiin alkuperäisestä hankintamenosta tai sitä alemmasta käyvästä arvosta.

51d§*1 mom*

Purkautuvan yhteisön verotuksessa rahoitus-, vaihto-, sijoitus-, käyttö- ja sijoitusluonteisen omaisuuden luovutushinnaksi katsotaan omaisuuden todennäköistä luovutushintaa vastaava määrä. Purkautuvan avoimen yhtiön ja kommandiittiyhtiön ...

3 mom (uusi)

Jos purkautuvan yhtiön osakkeet tai purkautuvan avoimen yhtiön tai kommandiittiyhtiön yhtiöosuus kuuluvat sijoitusluonteiseen omaisuuteen, sovelletaan osakkeiden tai yhtiöosuuden hankintamenoon jako-osan ylittävältä osalta mitä 8a§:ssä säädetään luovutuksesta syntyneen tappion vähentämisestä.

53§*1 mom*

Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoittavan verovelvollisen omistama kiinteistö kuuluu elinkeinotoiminnan tulolähteeseen, jos kiinteistöä käytetään yk-

sinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoimintaa välittömästi vai välillisesti edistäviin tarkoituksiin, kuten tehdas-, työpaja-, liike- tai hallintotarkoituksiin.

2 mom (ennallaan)

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös muuta hyödykettä kuin kiinteistöä, jota käytetään yksinomaan tai pääasiallisesti elinkeinotoiminnassa.

3 mom (uusi)

Edellä 1 §:n 2 momentissa tarkoitetun verovelvollisen omistamat, muut kuin maatalouden varoihin kuuluvat kiinteistöt ja muut hyödykkeet kuuluvat elinkeinotoiminnan tulolähteeseen.

Tuloverolaki

120§.(1 mom)

Yhteisön, elinkeinoyhtymän ja yhteisetuuden muun toiminnan tappio. *Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 1 §:n 3 momentissa tarkoitetun yhteisön, elinkeinoyhtymän sekä yhteisetuuden muun kuin elinkeinotoiminnan ja maatalouden tappio vähennetään muun toiminnan tulosta seuraavan 10 verovuoden aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy.*

Siirtymäsäännökset

Tämän lain voimaan tullessa vähentämättä oleva 50§:ssä tarkoitettu luovutustappio vähennetään sellaisen yhteisön verotuksessa, johon sovelletaan elinkeinoverolain 1 §:n 2 momenttia, sijoitusluonteisen omaisuuden luovutuksesta syntyneestä voitosta 50§:n 1 momentissa säädettyinä aikana sitä mukaa kuin voittoa syntyy. Jos luovutustappiota ei voida vähentää sijoitusluonteisen omaisuuden luovutuksesta syntyneestä voitosta, se vähennetään käyttöomaisuuteen kuuluvien muiden kuin verovapaasti luovutettavien osakkeiden tai kiinteistöjen luovutuksesta syntyneestä voitosta. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös niihin verovelvollisiin, jotka harjoittavat elinkeinoverolain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiinteistöliiketoimintaa.

Tämän lain voimaan tullessa vähentämättä oleva 120 §:ssä tarkoitettu muun toiminnan tappio vähennetään sellaisen yhteisön verotuksessa, johon sovelletaan elinkeinoverolain 1 §:n 2 momenttia, elinkeinotoiminnan tulosta 120 §:n 1 momentissa säädettyinä aikana sitä mukaa kuin tuloa syntyy. Elinkeinotoiminnan vähentämättä oleva tappio vähennetään ennen saman verovuoden muun toiminnan tappiota. Mitä edellä säädetään, sovelletaan myös niihin verovelvollisiin, jotka harjoittavat elinkeinoverolain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua kiinteistöliiketoimintaa.

Konserniavustuslaki

2§

Osakeyhtiö tai osuuskunta voi antaa toiselle osakeyhtiölle tai osuuskunnalle konserniavustuksen, jos sekä konserniavustuksen antajan että saajan harjoittamaan toimin-

taan sovelletaan elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia (360/68). Konserniavustuksella tarkoitetaan muuna kuin pääomansijoituksena suoritettua avustusta, jota ei elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaan saa vähentää tulosta.